

בשנבר

ידיעות קיבוץ הזורע - כ' שבט התשע"ז - 16.02.2017

פרה חולבת | עמוד 4

ראיון עם עופר נוימרק, מנהל הרפת

נטע השדכנית | עמוד 6

ראיון עם ליאב, אחראי פוריות ברפת

טריטון הפסים | עמוד 10

מיהו טריטון הפסים בכתבתו של
אורי אלמוג גבאי

עדכון מבעלי תפקידים | עמוד 12

עדכונים מועדת דירות וצוות החינוך

דבר המערכת

משולחן העורכת / נעה אלבוחר

תמיד אהבתי בעלי חיים, זו גם אחת הסיבות שבגיל מאוד צעיר הפכתי לצמחוננית. למרות זאת, כשהתחלתי לעבוד בקיבוץ התייחסתי לרפת בעיקר כאל מפגע. כל יום הייתי עוברת על פניה במהירות המירבית בדרך לארוחת צהריים בחדר אוכל. הרפת הפיצה ריחות "משובחים", מוקשים היו מפוזרים על המדרכה בדרך, והמראות – בואו רק נגיד שזה לא המחזה שרצוי לראות לפני שהולכים לארוחת צהריים. לא הצלחתי להבין את ההגיון בהקמת מפעל ייצור לתעשיית המזון בצמוד למקום הזה.

עם הזמן התרגלתי, אפילו התחלתי לאהוב את המראות. התחלתי לנחש איזו פרה נמצאת בהריון מתקדם ופיללתי שאולי יקרא הנס בדיוק כשאני עוברת ואזכה לראות המלטה במו עיני ולא רק בתכניות טבע של נשיונל גאוגרפיק. אפילו את הריחות כבר הפסקתי להריח וכשבאו אלי אורחים וציינו את הניחוחות בסביבה לא תמיד הצלחתי להבין למה הם מתכוונים.

עכשיו אני והרפת כבר ממש חברים טובים. אני והילדים מטיילים לאזור, מסתכלים על העגלים ועל החליבה. אני עדיין מתכווצת כאשר הם מושיטים יד כדי לתת לפרות לאכול, שמא יחטפו ליקוק רציני, אבל רוב הפעמים אני מצליחה לשמור את ההתכווצות בבטן ומונעת את הזעקה שרוצה לפרוץ מפי. עדיין לא הצלחתי לראות במו עיני את נס הבריאה אבל ראיתי עגל בן כמה שעות, גם זה משהו.

הגיליון הנוכחי מוקדש ברובו לרפת ומכיל שתי כתבות מרכזיות, האחת ראיון עם עופר מנהל הרפת והשניה שיחה בנושא פוריות עם ליאב אחראי פוריות ובריאות בעדר. בנוסף ניתן לראות תמונות של רפתני העבר האגדיים שלנו ולהתרשם מאופן העבודה בפינת "היה היה" של הארכיון. עבורי הנושא היה מרתק ללמידה ואני מקווה כי לא אשעמם אתכם, בני המקום, בפרטים טריוויאליים.

אני מבקשת להזכיר שהעתקים מודפסים ניתן למצוא, לרווחת החברים, בספריה, במרפאה, מרפאת השיניים, בית שקמה, מכון פיזיותרפיה, ובמשרדי פלסטופיל לטובת חברי הקיבוץ העובדים במקום.

שבת שלום,
נעה

מערכת בשער:

עורכת: נעה אלבוחר
עיצוב ועריכה גרפית: אנה אבראל
טל: 052-3990860
דוא"ל: bashaar@hazorea.org.il

כותבים: נעה אלבוחר, אורי אלמוג
גבאי, תומר גרוס, יבל ברקאי, שב-
תאי פרידמן, אמיר אופק, צוות האר-
כיון, דני נהב, דובי זמר

צילום תמונת השער: נעה אלבוחר

הפצה: יעל טיקטין, רינה רשקוב

דרושים:

אחראי מדורים:

- תרבות ופנאי
- מתכונים
- טיולים
- הכר את החבר
- ארכיון
- יצירה מקומית

אחראי המדור נדרשים לרכז את החומר בתחומם. למצוא ולשלב את הכותבים המשתנים במדור שתחת אחראיותם. יכולות נדרשות: לעמוד בזמן!

תוכן עניינים

2 | דבר המערכת

4 | פרה חולבת

ראיון עם עופר נוימרק, מנהל הרפת

6 | נטע השדכנית

ראיון עם ליאב, אחראי פוריות ברפת

8 | ולתפארת קיבוץ הזורע – רפתני העבר

8 | בשביל הזיכרון – איסוף מידע ליום השואה

9 | הממונות על מניעת הטרדות מיניות

10 | טריטון הפסים

12 | עדכון מבעלי תפקידים

14 | אני מאמין – מועמד למזכיר פרט

14 | שיבולת שועל – יבל ברקאי

15 | לזכר ברצו

16 | תרבות ופנאי

מה לי ולספורט?

18 | יצירה מקומית

19 | היה היה

20 | היכן אני נמצא

חידת השבוע עם דני נהב

אירוע אור, תנועה וצליל לאורך
הוואדי - האם תזכו לפגוש את
ציפורי הלילה?

מתי: יום שישי, 3.3.17,
בשעה: 18:30-22:00
מה בתוכנית: מיצגים
בתנועה, מיצבי אור,
קונצרט בפסנתר,
להקת הבית, בית קפה
ועוד.

חניה: בכניסה לקיבוץ
רוצים לעזור? זקוקים
למתנדבים בבית הקפה
ועמדות המולטימדיה.

פרה חולבת

רפת הזורע קיימת ממש מתחילת הקיבוץ, החל מ-1938. שינויים עצומים חלו לאורך השנים ונוגעים לכל תחומי הפעילות: פוריות, תכנון ילודה, מזון, שאיבת חלב, ניטור הפרות ועוד. זה הענף היחידי המתוכנן במשק והוא מוביל בחקלאות הישראלית. עופר נוימרק מנהל את הרפת בשנים האחרונות בהצלחה גדולה. **לפניכם הראיון / נעה אלבוחר**

עבודה לצעירים לפני צבא. אנחנו נותנים עדיפות להעסקה של בני קיבוץ, תחושת השייכות למקום חשובה בעינינו. הצוות מחוייב כולו למשימה ואין זו עבודה פשוטה.

תוכל לפרט? מה הקשיים?

העבודה נמשכת 24 שעות, במשמרות, גם בחגים ושבטות אבל מכיוון שהחלב "כשר מהדרין" החליבה בחגים לא מתבצעת על ידי יהודים. אין אפשרות לעצור, לפרה צורך בסיסי לחליבה ולא ניתן להפסיק זאת. הצוות מפנים את האחריות הגדולה שבעבודה ואני מאוד מעריך אותם ואת בני משפחותיהם על כך.

האמת שבתור אם מניקה אני יכולה להבין על מה אתה מדבר. תוכל לתת לנו קצת מספרים?

- העדר כולו, 700 ראשים:
- 370 פרות (90 בהריון), 270 עגלות (72 בהריון), 60 עגלים גמולים
- תפוקה ממוצעת לפרה ביום: 40 ליטר.
- תפוקה ממוצעת לפרה בשנה: 11,700 ליטר.
- סה"כ ביום מייצרים 12,000 ליטר.
- סה"כ השנה נשווק 4.220 מיליון ליטר חלב. לצורך השוואה ב-2007 שיוקנו 3.347 מיליון ליטר.

תוכל לספר על שגרת היום?

קיימות 3 חליבות ביום, בוקר,צהריים וערב. כל יום מבצעים קילטור, הפיכת האדמה על ידי מחרשה כדי להרוג את החיידקים האנאירוביים ובחודשי הקיץ, יוני עד אוקטובר, מבצעים גם צינון על ידי מקלחות. כל פרה מקבלת 6 מקלחות ביום, לא כולל המקלחות לפני חליבה.

למה כל כך הרבה מקלחות?

הפרה מותאמת לטמפרטורה בין 20-0 מעלות. היא אינה יודעת להזיע, כמו כלב, ולכן היא סובלת בחודשי הקיץ. בנוסף, בקיץ הביקוש לחלב עולה (בגלל הגלידות) ואנחנו מקבלים יותר על כל אספקה מעל למכסה. לכן

תמיד אהבתי בעלי חיים אך בשנים האחרונות ההזדהות שלי עם הפרות הולכת וגדלה, ולא, זה לא בגלל שאני צמחונית. מאז שהגיעו הילדים אנחנו מבקרים את הפרות ברפת באופן קבוע, מנסים ללטף או לתת קלח תירס. אני מבינה גם בפעם הראשונה מה זה לייצר חלב. בביקורי ברפת אני עומדת נפעמת ואסירת תודה לפרות שמצליחות לייצר עבורנו כמויות כאלו של חלב ונזכרת כמה אני מתלוננת כשאני צריכה לשאוב חלב פעם ביום למשך חודש כדי להאכיל את הקטן/נה.

אז עופר, ספר לנו קצת על עצמך?

למדתי ברופין תואר במדעי בעלי החיים עם התמחות ברפת. עבדתי ברפת של גן שמואל ולפני כחמש שנים קיבלתי את ניהול הרפת בהזורע.

אז מה מביא בחור צעיר ומוכשר לבחור לעבוד דווקא בניהול רפת?

עבודה ברפת מכילה הרבה תחומי התמחות: גנטיקה, פוריות, ניהול עובדים, ניהול עדר, ניהול מלאי ואתגרים כלכליים גדולים. אבל, התועלת הגדולה ביותר עבורי היא העבודה בקהילה. הידיעה שהעבודה שלי מספקת פרנסה גם לעובדים, אך גם לכל בעלי הרפת, חברי הקיבוץ. רפת עבורי זה חלק מהגדרת והנוף הקיבוצי.

אז אם כבר הזכרת פרנסה, בכמה מדובר?

מחזור המכירות של 9 מיליון ש"ח לשנה כאשר הרווח נע בין 1.6-1.7 מיליון ש"ח. אבל, התועלת הגדולה ביותר שלנו אינה הרווח אלא תזרים המזומנים. אנחנו מקבלים מתנובה מקדמה שבועית על חלב שעוד לא סופק ומשלמים לספקים שוטף +90. זה הסוד של הענף!

לא נגלה לתנובה... אז ספר לנו קצת על הצוות

הצוות מכיל 5 חברי קיבוץ, מתוכם שני פנסיונרים (רשף ביסקר, ראול, מנחם, עמרם ואני), 4 שכירים ושני סטודנטים (גדי רז ומורן הוקר). בנוסף, אנחנו מספקים

אותם. בנוסף, המוצר הישראלי יותר איכותי. יש אצלנו הרבה יותר פיקוח, התקנים שלנו מחמירים יותר, ואחרון אחרון – ייצור בבית מספק בטחון תזונתי לתושבי המדינה ואין להקל ראש בזה.

תוכל להסביר למה כל פעם, למרות הצלחה, עולה השאלה האם ומתי להעביר את הרפת?

ישנם כמה גורמים המעלים סימני שאלה לגבי המשך הרפת. ראשית, שטח הרפת, כולל מרכז המזון, מוגדר בתב"ע כאזור למגורים. שנית, כרגע אנחנו "כלה מבוקשת" בגלל המכסות שיש לנו. ב-2020 מתבטל משטר המכסות ועדיין לא ידוע אם יחודש. אבל להערכתנו, ייקח עוד שנים רבות עד שבאמת נצטרך את הקרקע לצורך בניה. בעמק יש אישור לבניה של 52 יחידות נוספות על ה-30 יחידות שמתחילים לבנות. בנוסף, אני מאמין שהמכסות לא יבוטלו לגמרי ואם הן יבוטלו הן יוחלפו בחוזה אישי מול המחלבות.

אז להערכתך כמה זמן יש לנו לפני שצריך לשקול את העתקת הרפת?

עד שנת 2023 לפחות. הרפת היום מאוד רווחית. הרווח עומד על 1.7 מיליון ש"ח לשנה ועליו יש להוסיף עוד מיליון אחד של שכר עובדים והשכרות המשולמים לקיבוץ. אם נעביר את הרפת מוקדם מידי נפסיד את המיליון הזה. שטח הרפת, בגלל הגדרתו בתב"ע, לא ינוצל למשהו מניב אחר ולכן יש ללמוד את האופציות אבל בשנים הקרובות אין הגיון להעביר.

אז מה החזון לעתיד?

נצטרך למצוא שותף מתאים ולהתאחד אצלו. חשוב לדעת שזה יצריך השקעה ראשונית שלנו. אם תהיה לנו הזדמנות טובה מוקדם מהצפוי יהיה כדאי יהיה לקפוץ עליה.

מילים אישיות לסיום?

הרפת קיימת מעל 80 שנה, היא מייצרת פרנסה לחברים ולשכירים העובדים בה. אנחנו נהנים משיתופי פעולה טובים מול הענפים השונים. הרפת של כולנו ולפעמים ההחלטות המתקבלות אינן כלכליות אלא אידיאולוגיות כך שטובת הקיבוץ עולה על טובת הרפת. אני מעריך את העובדים ומודה למשפחות על ההבנה. לרפת ערך גדול מעבר לכסף, זה חלק חשוב בנוף הקיבוצי. הזורע נתן לי הזדמנות לנהל את הרפת, אני מודה על כך ועושה כמיטב יכולתי להצליח.

עופר, אין ספק שהצלחת, תודה!

אנחנו מקפדים בשנים האחרונות על הקילטור ועל המקלחות שמשפרים משמעותית את הביצועים בקיץ.

איך מכינים את האוכל? לבד? קונים מוכן? חן הטבח?

לבד, זה יותר משתלם ככה. הפער כ-600,000 ש"ח בשנה. לנו יש גד"ש בבית ואנחנו ביחסים מצויינים. השדות קרובים כך שאנחנו חוסכים בהובלה ובנוסף יש לנו מוסך חקלאי מצויין וקרוב. בקיצור, כל הגורמים תומכים בהכנה עצמאית. לאחרונה קנינו סלף חדש (כאן מוסיף עופר בגאווה) – מחברה ישראלית, בשדרות. אם אנחנו יכולים לתמוך בתעשייה המקומית מה טוב, השיקולים שלנו גם ערכיים ולא כלכליים נטו.

תוכל להסביר לעירונית שכמוני איך ענף ייצור החלב בישראל כל כך מצליח?

ענף החלב הוא ענף מתוכנן, ז"א מכסות החלב שכל אחד מייצר קבועות וגם מחיר המטרה קבוע. אדם פרטי לא יכול להקים רפת. היתרון של היעדר התחרות בין המגדלים הוא שהענף עובד בהרמוניה שאין כדוגמתה בכל הארץ. יש העברת ידע שכולם מרוויחים ממנה. תוסיפי על זה שגם גורמי המקצוע והייעוץ הם שלנו, איגוד ההזרעה (שיאון) והאגודה הווטרנרית, והנה ההסבר להצלחה הגדולה.

שלנו, מה זאת אומרת שלנו?

שלנו, של כל בעלי הרפתות. גם להזורע יש שם מניות ולכן לכולם אינטרס לתת את השירות הטוב ביותר ולהביא לתוצאות המיטביות.

הייתי חושבת שאם המכסות קבועות והמחיר קבוע אין הרבה מוטיבציה להשתפר, למה בכל זאת?

אנחנו מחוייבים להתייעלות של 2% בשנה, כל שנה, כחלק ממאבק ביוקר המחיה. המדינה אינה רוצה לטפל בגורמים האחרים לאורך שרשרת הייצור ולכן מפילה את ההתייעלות על החוליה החלשה בשרשרת – החקלאים. אחוז התייעלות זה הוא גבוה במיוחד ואין את זה באף ענף אחר.

ישנם אנשים הרוצים בשם המאבק הזה לפתוח את שוק החלב לתחרות מחוץ לארץ, מה דעתך?

אנחנו לא יכולים להתחרות עם מדינות אירופאיות במחיר. להם יש שטח אדמה כמעט בלתי מוגבל, האקלים מותאם יותר לגידול והכי חשוב, המזון לפרות שם חינם. אצלנו רכיב המזון לבדו מגיע ל-50% מההוצאות של הייצור. יחד עם זאת, חקלאות זה לא רק עסק כלכלי. יש רפתות שמהוות פרנסה לקיבוץ שלם שבו אין כלל תעשייה אחרת. צריך להבין שפתיחת שוק החלב לתחרות ימוטט

נטע השדכנית

התורה שעומדת בבסיסה של רפת משגשגת היא ההורשה הגנטית. תפוקת החלב שופרה עם הזמן, לא על ידי הורמונים, אלא אך ורק על ידי אינספור דורות בהם מבצעים אנו הכלאות מבוקרות שנועדו לשפר את תפוקת ואיכות החלב. על ענף זה ברפת אחראי ליאב, בן זוגה של ליאן שגיא / נעה אלבוחר

אז יש "נבחרת חלומות" שזוכה להרביע את כל הפרות בארץ?

ממש כך. אבל זו רשימה של פרים שמתעדכנת כל הזמן, 3 פעמים בשנה. בעבר היו צריכים לעקוב אחרי הפרים כמה שנים כדי למצוא פר עם ביצועי הורשה טובים. אבל, מאז שפיענחו את הרצף הגנטי של הפרות כבר אין צורך במעקב הזה. מבצעים בדיקות גנטיות לפרים נבחרים ולפי התוצאות יודעים איזה פר טוב להרבעה. גם לנו בהזרוע היה בעבר פר מוביל ברשימה, אימו הייתה בראש העדר הישראלי מבחינת הביצועים.

יש לנו סיכוי לחזור על ההצלחה הזאת?

כמובן, יש לנו פרות עתודה, מדובר כיום על 7 פרות הנמצאות בראש טבלת העדר הישראלי. בכל הארץ יש כ-1000 פרות שכאלו המחולקות לרפתות השונות. לפרות אלו משדכים פרים מיוחדים עם אומדן הורשה גבוה. כאשר הן ממליטות, במידה ויוצא זכר, הוא נלקח לאגודת המזריעים לצורך ביצוע בדיקות דם ובדיקת התאמה. במידה ויוצאת נקבה אנחנו שמחים, יודעים שהרווחנו תוספת איכותית לעדר שלנו בקיבוץ.

בנקודה הזו בראיון מתפרץ עופר לחדר בו ישבתי עם ליאב, "תביני", הוא אומר לי בעודו מצביע על התמונה של גבריאל לאי בקיר לידי, "זה כבר היה קיים 70 שנה, גם הוא היה מזריע שעבד ב"שיאון".

כבר 70 שנה אנחנו שולטים בתורשה ומכוונים את העדר, 70 שנה!!! זה לא משהו שהתחיל אתמול..."

איך מתבצעת ההתאמה בין הפר הרצוי לפרה המתאימה? נעזרים בשדכנית, נטע השדכנית. מדובר בתוכנת מחשב המכילה את המידע על כל פרה בעדר שלנו. לפי הביצועים של הפרה רואים אילו פרמטרים אצלה רוצים לשפר ומתאימים לה פר שיכול לבצע זאת. התוכנה בודקת כמובן גם שאין קרבה גנטית גדולה מידי בין שני הצדדים בשידוך.

אז ליאב, איך הגעת לקיבוץ ולרפת בפרט?

הגעתי בעקבות ליאן שגרה כאן ב-2011. תמיד הסתדרתי יותר טוב עם חיות מאשר בני אדם וכך התחלתי לעבוד ברפת כעבודה מועדפת, לאחר מכן המשכתי כאחראי בריאות, יצאתי ללימודים של הנדסאי בע"ח וכרגע אני אחראי בריאות ופוריות בעדר.

אתה אוהב את העבודה שלך?

מאוד! תדמית התעשייה אינה טובה ואני מנסה לשפר זאת. זו עדיין תעשייה אבל ניתן להתייחס לפרות בצורה טובה ונכונה ולהפחית את סבלן.

בוא נתחיל מההתחלה, איך התחיל העדר הישראלי?

סוג הפרות אצלו נקרא הולשטיין פריזי. מדובר בתת זן שנוצר מהכלאה של זן הולנדי עם זן מדמשק בשנות ה-30. הפרה ההולנדית, המניבה חלב, הוכלאה עם פרה מהאזור כדי להתאים את מערכת החיסון שלה לנגיפי הארץ. העדר הישראלי מכיל כ-120,000 פרות. למרות שהפרה שלנו מניבה הכי הרבה חלב היא אינה מבוקשת בעולם.

למה? כמות החלב זה לא הפרמטר המוביל?

הפרה שלנו מותאמת לישראל. היא אינה מתאימה למרעה בחוץ. אחוזי השומן שהיא מניבה מתאימים לצרכן

הישראלי (3%) והאופי שלה מתאים לחליבה. הפרות שלנו מתאימות גם לבשר וגם לחלב ואנחנו יכולים "לשחק" עם פרמטר זה. בחו"ל אין מגבלת שטח והמזון במרעה לא עולה כסף ולכן כמות החלב לא הפרמטר המוביל. בנוסף יש הפרדה ברורה בין זנים לבשר וזנים לחלב.

אז איך בעצם מגיעים לכזו השבחה גנטית?

אצל בני האדם תכונות התינוק נקבעות משילוב של הגנים של האם ושל האב. בניגוד אלינו, בפרות, רוב התכונות החשובות לאיכות החלב מגיעות מהאב. לכן, על ידי שליטה בזכרים המרביעים, ניתן לכוון את העדר למקום הרצוי.

כמה זמן העגל נמצא עם אימו לאחר הלידה?

כמה שעות. העגל מקבל את הנוגדנים מהחלב הראשוני של האם ולכן ההנקה הראשונית חשובה במיוחד.

האם לפרות יש חופשת לידה?

כן אבל לא כמו אצל בני האדם. אצלנו חופשת הלידה אחרי הלידה ואילו אצל הפרות החופשה כחודשיים לפני הלידה. בזמן זה מפסיקים לחלוב את הפרה, מייבשים אותה ונותנים לה זמן מנוחה. לאחר הלידה מתחילים שוב לחלוב מחדש.

זהו, נגמר השיעור שלי על תורשה ולידות בפרות. בסוף הראיון ביקשתי לצלם אותו ברקע של הרפת. ליאב היסס קצת, אבל זה עבר במהירות. יצאנו החוצה ולפני שמצמצתי הוא קפץ פנימה לרפת וניגש לפרה הכי טובה ברפת. פרה מספר 4959. "50 ליטר" הוא אומר לי ואני מנסה רגע לעכל רגע את החומר החדש שלמדתי ולהבין לאילו יחידות זמן הוא מתכוון. הוא הוביל אותה בעדינות לגדר כדי שאוכל לצלם. לא היה צורך בדחיפות או אפילו הרמת קול. "את זה את יכולה לכתוב" הוא אמר לי, "איך גורמים לפרה לזוז לכיוון הרצוי מבלי לפגוע בה. היא רואה לשני הצדדים ולכן כשאני נכנס לזווית הראיה שלה היה הולכת לכיוון השני. לא תמיד היא בורחת ממני, יש רגעים שאני יכול גם לחבק אותה והיא לא תזוז. במיוחד אם אני מביא לה סוכר. לא כולם מתייחסים לפרות ככה, יש רפתות בעיקר בשטחים בהם נותנים "תמריצים" לפרות כדי שיזוזו, וחבל". היה ברור שהוא אוהב את העבודה, מתייחס לפרות בכבוד ועדינות המגיעה להן ולא רק ככלי יצרני בלבד.

האם יש התערבות ידנית בשידוך?

כמעט ולא. רק במידה ויש פרה המתקשה להיכנס להריון אנחנו מתערבים ידנית ומשדכים לה פר עם אחוזי הצלחה גדולים. הריון של פרה דומה להריון האדם ונמשך גם הוא 9 חודשים.

איך מזהים מתי פרה "דורשת", מוכנה לעיבור?

בעבר היה צורך לתצפת על התנהגות הפרות בעין. פרה "דורשת" מעלה את רמת הפעילות שלה וצועדת הרבה יותר צעדים. היום המצב לא כך, לכל פרה יש מד צעדים צמוד לרגלה שנקרא אוטומטית כאשר היא נכנסת לחליבה. כך מזהים מתי הפרה בפעילות יתר ויודעים שהיא מוכנה. כל יום בא אלינו מזריע וכל יום יש אצלנו המלטה.

כבר שנים שאני עוברת ליד הרפת ומתפללת שאראה פרה ממליטה, אבל אף פעם לא הצלחתי לחזות בנס. לאן הן נעלמות?

הן לא נעלמות, הן ממליטות ברפת אך מחפשות מקום מסתור שקט יחסית. 24 שעות לפני המלטה הפרה מפסיקה גם לאכול, זה עוד סימן שאנחנו מזהים.

האם אתם צריכים להיות איתה בהמלטה, לעזור, אפידורל?

ממש לא, הפרות יולדות לבד. תוך 3 שעות העגל בחוץ וישר עומד על הרגליים. הפרה חיה נטרפת ולכן היא מחפשת מקום מסתור ללידה, שלא תיטרף כאשר היא במצב פגיע. העגל עומד ישר על הרגליים, מוכן למנוסה במקרה הצורך. אין סיבוכים רבים בלידה. בניגוד לבני האדם, אין מעבר דם ישיר מהאם לעובר ולכן אין סכנה של דימום יתר.

ולתפארת קיבוץ הזורע

לאורך כל הראיון עם עופר הוא רצה להגיד לי משהו והתאפק לסוף. כשסיימנו את השיחה הוא פתח דלת אחורית והוביל אותי לקיר האותו הכין עמרם בן-צבי, קודמו בתפקיד. על הקיר היו תלויות תמונות של חולבי העבר האגדיים של הרפת וכן תמונות של עובדי הסנדלריה שהייתה בצמוד אליהם. צילמתי את התמונות והרי הן כאן לפניכם.

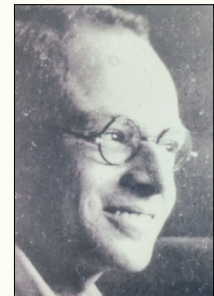
חווה ניקולאי, עבדה
מ-1938-1975

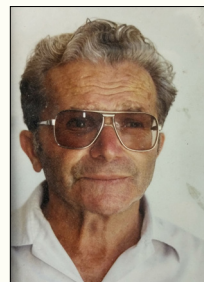
שמעון אופנהיימר, עבד
מ-1937-1970

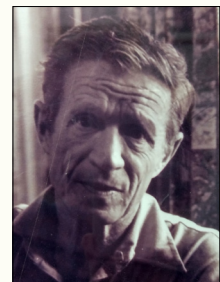
אשר בן-צבי, עבד
מ-1942-2000

גבריאל לוי, עבד
מ-1940-1945

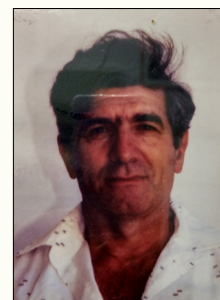
שלמה פנינג, עבד
מ-1946-1985

מרדכי תל צור, עבד
מ-1946-1954

ברונו קסנר עבד
מ-1950-1981

בנימין מרקוביץ, עבד
מ-1950-1967

בשביל הזיכרון

לאחרונה פרסם צוות יום השואה פנייה לחברי קיבוץ שהצטרפו במהלך השנים לקיבוץ, בבקשה שיוסיפו את תמונות בני משפחתם שנספו בשואה, ללוח הנספים.

1. למה הצוות יזם את השינוי ואת הוספת השמות? תצוגת התמונות הוכנה כבר לפני הרבה שנים ומאז הצטרפו חברים רבים לקיבוץ. חשבנו לנכון לתת גם להם אפשרות להנציח את קרובי משפחתם.

2. האם יש שינויים נוספים שבכוונתכן לבצע? התצוגה כוללת בעיקר את קרובי המשפחה של מייסדי הקיבוץ שברובם כבר הלכו לעולמם. לכן אנחנו חושבות שבעתיד יהיה נכון לעדכן את הכיתוב כך שאפשר יהיה לקשר את המונצחים בתמונות לאנשים שמוכרים בקיבוץ היום.

3. מה הכוונה "דרגה ראשונה"? מאחר ולהבנתנו רוב החברים החדשים שהצטרפו לקיבוץ הם "בני הדור השני" הכוונה להנצחה של סבים וסבתות. נשמח לקבל פניות גם מ"בני הדור השלישי" והבא אחריו.

4. ואם יש לי דוד או איש שאינו בדרגה ראשונה? אנחנו יודעות שכל מי שנרצח בשואה יקר לקרוביו אבל אין ברירה אלא להגביל את תמונות הנספים כדי שהתצוגה לא תתרחב יתר על המידה. גם כשהתצוגה הוכנה בזמנו היא הוגבלה לקרובי משפחה מדרגה ראשונה ולא כללה למשל דודים ובני דודים. אם תהיה פניה מיוחדת נוכל לשקול את הכללת הקרוב או הקרובה בתצוגה.

5. מה עושים אם אין לי תמונה? אם אין תמונה נוכל להכין שלט עם השם או השמות בגודל של תמונה

6. האם כבר קיבלתן פניות? כן, יש כבר שתי פניות ואנחנו מצפות לבקשות נוספות. ניצולי השואה הולכים ומתמעטים וכמוהם גם קרובי משפחה שהכירו את הנספים ואילו אחריותנו, לעשות למען זיכרון הנספים והנצחת השואה, מתגברת והולכת.

7. למי פונים? לכל אחת מחברות צוות יום השואה: טובה חגי, סמדר בראון, לנה נוימרק, גילה טוט

הממונות על מניעת הטרדה מינית

לנו. לא שבהכרח מדובר בחוויה שיצרה צלקת לכל החיים. זה קרה ועוברים הלאה. זה פשוט ממש לא נעים. הייתה לי חוויה כזו בגיל צעיר. נסעתי באוטובוס וגבר שישב לידי שלח יד וליטף לי את הרגל. הזזתי אותה והוא המשיך. לא עשיתי שום דבר ולא קרה שום דבר מעבר. אבל העובדה היא שעשיתי אלפי נסיעות אוטובוס ואת זו תמיד אזכור.

שלום מרים, ספרי לנו קצת על הצוות למניעת הטרדה מינית בקיבוץ?

היוזמה להקמת הצוות התחילה על ידי שושי שחף ורחל שרון לפני כשמונה שנים. אני הצטרפתי לפני כחמש שנים ולפני כשנה לקחתי על עצמי את הובלת הנושא. כיום חברים בצוות גילה האקט, רחל שרון ואני. הטיפול בנושא אינו פשוט. באוכלוסיה גדולה כמו בקיבוץ קרו דברים בעבר ויתכן וגם היום קורים דברים שאינם נגלים לעין.

לאילו דברים את מתכוונת?

הטרדה מילולית או פיזית, מילה שלא מותאמת לסיטואציה, נגיעה, חיבוק, נשיקה אשר אינן/ם מתקבלים בברכה על ידי הצד השני. להערכתנו יש בעיה בשיח בין המינים. אני מאמינה שהבעיה היא בעיה כפולה, קיימת שכבת גיל שעדיין לא הבינה את השינוי שקרה בחברה לגבי היחס לנשים. מצד שני, עלינו כנשים מוטלת האחריות להעיר כאשר אנחנו נמצאות בסיטואציה שלא נוחה לנו. גם כדי שלא נפגע בעצמנו וגם כדי שאחרות לא יפגעו בעתיד.

תוכלי לספר מעט על הפעילות שלכן?

אנחנו מנסות להציף את הנושא ולהשאירו בתודעה הציבורית. בנוסף אנחנו מביאות אנשי מקצוע שיעבירו סדנאות בתחום. ב-2016 ביצענו סדנא לעובדי בית שקמה והמטבח. פעם בשנתיים אנחנו מעבירות פעילות דומה גם לכל רכזי הענפים וההנהלה המשקית. חשוב לנו גם לפנות לדור הצעיר החל מגיל הגן ולהוריהם כמובן.

כאמא לילדים צעירים, למה לצפות?

אנחנו מנסים לארגן פעילות של ליצנית רפואית <<<

שלט על רציף תחנת רכבת ביפן המציין כי חלק זה של הרציף מיועד לנשים בלבד, במטרה להגן על נשים מפני הטרדה מינית.

הטרדה מינית זה נושא כאוב ומורכב. קשה לדבר על זה, קשה לטפל, במיוחד בחברה כל כך אינטימית כמו הקיבוץ שלנו. בכל זאת, בגלל החשיבות הגדולה, בחרנו להעלות אותו למודעות גם בבמה זו. ראיון עם מרים גרוס, אחראית הצוות / נעה אלבוחר

צמד המילים "הטרדה מינית" כנראה אומר משהו קצת אחר לכל אחד ואחת מאיתנו. לחלקנו אולי תעלה לראש הגדרה יבשה - "התנהגות של אדם הגורם אי נעימות על רקע מיני לאדם אחר". לחלקנו, אולי זה יזכיר אירוע חדשותי אקטואלי. אבל לחלק אחר מאיתנו הביטוי הזה יציף חוויה אישית, לא נעימה, מהעבר.

"אנחנו מנסים לארגן פעילות של ליצנית רפואית שתעביר פעילות משותפת לילדי הגן והוריהם. את הליצנית הזו פגשתי בפוריה לפני כשנה. היא עובדת במרכז בתוך בית החולים. תפקידה להעסיק את הנפגעות/ת בזמן הבדיקות הגופניות שאינן נעימות."

לא בהכרח חוויה "דרמטית" במיוחד. אולי ביטוי בעל אופי מיני, שאינו במקומו, שנאמר לנו ופגע בנו. אולי מגע פיזי "סתמי" שלא חפצנו בו. אולי משהו קטן כזה, שאפילו לא ממש עשינו ממנו עניין גדול באותו רגע. כזה שפשוט לא ידענו איך להגיב אליו מידית, אבל בדיעבד די ברור מה היינו צריכות לעשות. כזה שאנחנו מצטערות שלא הגבנו אליו בזמן. אולי, קצת מביך אפילו שלא הגבנו אליו בזמן?... "איך יצאתי כזו

מבולבלת? האמת - לא מתאים לי. פשוט, לא ממש ראיתי את זה בא. אבל בפעם הבאה אני אהיה מוכנה לזה..."

אני אהיה מופתעת אם לא עברו מחשבות דומות בראש לאחוז לא קטן מקוראות הכתבה. לפעמים העדר התגובה המידית גם מוסיף תחושת אשמה. והאשמה, בתורה, מקשה על היכולת לחלוק את החוויה, אפילו עם הקרובים

בכל המגזרים והדתות, גם אצל שכירים וגם בין חברי קיבוץ. כאשר מדובר בחברי קיבוץ הנושא מאוד רגיש וקשה לטיפול מכיוון שאנחנו פוגשות את החבר ומשפחתו ברחבי הקיבוץ. למרות זאת אנחנו משתדלות לבצע את התפקיד באופן זהה ובצורה טובה. אחת ההתלבטויות שיש לנו היא מה לעשות במקרה בו לא הגיעה אלינו תלונה מסודרת אבל אנחנו יודעים כי מתרחשת התנהגות שאינה תקינה. די ברור שצריך לטפל גם במצבים אלו אנחנו עדיין מתלבטות כיצד להגיב על כך.

האם טיפלת גם בהטרדה מינית של המין הגברי?
בהיסטוריה שלי בתפקיד נפגשתי עם זה פעם אחת בלבד. זה פשוט קורה יותר לבנות.

האם עלה בעבר הצורך לערב משטרה או גורמי חוק?
לא בזמן שאני בוועדה.

מרים, תודה לך על הזמן. בדרך כלל אני מנסה לחפש פרטים פיקנטיים בראיונות אבל הפעם אני שמחה שלא נמצאו כאלה. מאחלת לנו כחברה ראיון "משעמם" כזה גם בשנים הבאות.

שתעביר פעילות משותפת לילדי הגן והוריהם. את הליצנית הזו פגשתי בפוריה לפני כשנה. היא עובדת במרכז טנ"א הנמצא בתוך בית החולים המטפל בנפגעי ונפגעות תקיפה מינית. תפקידה להעסיק את הנפגע/ת בזמן הבדיקות הגופניות שאינן נעימות. בנוסף, יהיו מפגשים בנושא להורי ילדי המרחבים והצוותים. לצערי ההשתתפות בעבר לא הייתה מזוהרת ואני מקווה שזה ישתנה. הנושא חשוב ואחת הדרכים הטובות ביותר לטפל בו היא על ידי חינוך הדור הצעיר והעלאת הנושא למודעות כולנו.

כאשר קורה מקרה של הטרדה מינית בקיבוץ מה תפקידכן?

אנחנו נפגשות עם הנפגע/ת והפוגע/ת, שומעים את הדברים ומעבירים המלצה להמשך טיפול לגורם האחראי, מזכירה, מש"א או מנהל ענף. יש שיתוף פעולה מלא בין ההנהלה ובנינו וזה טוב להרגיש תמיכה בטיפול בנושא רגיש שכזה. במקרה הצורך אנו נעזרים כמובן בגורמים חיצוניים אשר מנוסים בהתמודדות אילו.

האם באמת קורים מקרים של הטרדה בקיבוץ? האם מדובר בשכירים או בחברי קיבוץ?
מעט מאוד צף על פני השטח. הטרדה מינית נפוצה

טריטון הפסים

נכנס ל"תרדמה" בתוך סדקים, מחילות בקרקע ומערות, בעזרת מעטה רירי סביב גופו. זהו החולייתן היחיד בארץ הנמצא בתרדמה.

הוא אחד משבעת מיני הדו-חיים בישראל ונחשב לבעל חיים מוגן הנמצא בסכנת הכחדה. בארץ אפשר לראותו בעיקר בגליל העליון והתחתון, בכרמל וברמת מנשה. תפוצתו העולמית מוגבלת לרצועה צרה מטורקיה ועד ישראל !!

הטריטונים פעילים בלילה כמעט בלבד. הם חיים במקווי מים אשר מתייבשים בקיץ. בתקופת הסתיו ובתחילת הגשמים מגיעים הטריטונים לבריכה או למקווה המים. שם עוברים הטריטונים למופע החיזור המתאים <<<

את טריטון הפסים ראיתי בפעם הראשונה כשהייתי בערך בן 10. זה היה במעיין אמי, בבריכה הגדולה, בחורף. רק 20 שנה אחרי, ראיתי שוב טריטונים במעיין אמי, ומאז אני רואה אותם שם בבריכה הקטנה (המרובעת) וגם בוואדי ובמקומות אחרים בקיבוץ. מיהו טריטון הפסים ומה יחודו בכתבת הבאה / אורי אלמוג-גבאי

בשנים האחרונות אני מקבל יותר ויותר דיווחים על טריטונים שנראו בקיבוץ. חלקם הפחות משמח הם דיווחים על "לטאה" שנדרסה על שביל או כביש קרוב לוואדי ולאחר בדיקה אני מבין שמדובר בטריטון, וחלקם המשמח הם דיווחים על טריטונים חיים ועל ראשנים חיים בוואדי.

אז מי הוא טריטון הפסים? ומה מיוחד בו?

הטריטון הוא מין של דו-חי ממשפחת הסלמנדריים, דומה ללטאה, באורך עד 12 ס"מ. צבעו חום אפור בגב, צהוב-כתום בבטן ופס לבן לאורך הגוף (מכאן גם שמו). הטריטון חי חלק ממחזור חייו ביבשה וחלק במים. במשך רוב ימות השנה נמצא מחוץ למים, ביבשה. במשך הקיץ

מסתבר שבהזורע ישנה אוכלוסיה יציבה של טריטונים, בעיקר בוואדי ובמעייין אמי. הסיבה שכמעט לא פוגשים אותם נמצאת בעובדה שהם פעילי לילה, קטנים יחסית ומוסווים היטב. לדעתי בחלק מהמקרים חושבים שמדובר בלטאה או שממית. כמעט תמיד מוצאים אותם בתחילת-אמצע החורף בקרבת הוואדי. מעניין שאל הבית של עידן ונטלי שביט (אוליאל), נכנסים טריטונים כבר שנה שלישית ברציפות. שנה שעברה נכנס טריטון גם למתקן הקוי שבמדגה, וגם האבריאליים הצעירים מצאו שלושה טריטונים בגינה ליד הבית של סבא שמעון. את כולם שחררנו בסביבה שנמצאו או במעייין עמי. שנה שעברה, בסוף האביב, ראיתי כמה עשרות ראשונים של טריטון בשלוליות של הוואדי, תודות ליפתח עטייה שסיפר לי שמצא שם טריטונים שנה קודם. את חלקם הבאתי לגן שקד (שבני היה בו) והראתי לילדים. השנה הספקתי כבר לראות שני טריטונים שנדרסו!!

מעניין איך "מסתדרים" הטריטונים עם הזרימה החזקה של הוואדי? אולי הם עולים ליבשה וחוזרים רק שנחו? עוד הרבה שאלות ותהיות בנוגע לחיים המעניינים של מין זה.

התוכנית לשנה הנוכחית, היא לבנות בריכה לטריטונים בשיתוף ילדי המרחב, בין הבקתה של שמעון אבריאל לתחנת קמח (בבריכה של התעלה הרומית). אשמח לתגובות ולדיווחים, אז תפקחו עיניים.

לחיים במים: לזכר מתפתחת כרבולת על הגב וצבעיו משתנים ולשני בני הזוג מתפתחים קרומי שחיה. במים גם נמשכת תקופת החיזור והרבייה המתבצעת בחודשי החורף. הנקבה מטילה עד 100 ביצים, אותם היא עוטפת ומדביקה, בעזרת רגליה האחוריות, לעלי צמחים במים. הזכרים עוזבים את הבריכה לאחר ההפריה ויחזרו רק בשנה הבאה!! הנקבות גם כן עוזבות את הבריכה, בשלב מאוחר יותר, לפני שבוקעים הראשונים. לראשונים זימים חיזוניים בתחילה ותוך מספר חודשים, עד סוף הקיץ, הם משלימים את הגלגול והופכים לבוגרים אשר חיים חיי קרקע. להבדיל מהצפרדעים ומהקרפדות, אשר מאבדות את הזנב במהלך הגלגול והמעבר לבוגרים, לטריטון ולסלמנדרה יש זנב במהלך כל מחזור החיים. לבגרות מינית הם מגיעים בגיל שנתיים או שלוש ואורכם כשבעה ס"מ. הטריטון יכול לחיות עד 25 שנים.

מצב הטריטונים בארץ "לא מזהיר" בלשון המטה. עלייה במספר וגודל היישובים וייבוש בתי גידול לחים הם הגורמים העיקריים לפגיעת האוכלוסייה. הכנסת מיני דגים שונים והשימוש בחומרי הדברה ובדשנים כימיים המתנקזים למקווי המים, מקטין את השרידות של האוכלוסייה. המצב דומה גם במיני דו-חיים אחרים בארץ ובעולם ויש חשיבות רבה לשימור בתי גידול לחים ונקיים מרעלנים.

* לידיעת הציבור

ביקור רופא

שירות חדש במרפאת יקנעם עמק השלום, מוקד חירום רפואי המשרת את כל קופות החולים ואת החיילים.

שעות פעילות:

ימים א', ב', ג', ד', ה' : 20:00 – 24:00

ימי ד' : 17:00 – 24:00

ימי ו' : 18:00 – 22:30

ימי שבת/ חג : 10:00 – 13:00

וגם 18:00 – 23:00

לחיילים שעות מעט אחרות:

ימים א'– ה' : 20:00 – 24:00

ימי שבת/ חג : 18:00 – 23:00.

עדכון מבעלי תפקידים

דיווח ועדת דירות / תומר גרוס

הפעם נפגשתי עם יערה פניג רכזת ועדת דירות, לשמוע ממנה על פעילות הוועדה.

חברי הוועדה:

יערה פניג, חיים ירון, גיל מאיר, ענת פרוינד, יהודית רון, כמו כן יושבים בוועדה מנהל הקהילה ומזכיר/ה.

תדירות התכנסות:

הוועדה מתכנסת כאשר יש נושאים לדון עליהם, בערך אחת לחודש.

תפקיד הוועדה:

מטרת הוועדה היא לא להשאיר דירות ריקות ולנסות לתת מענה הולם לצרכי החברים, "לתת לאנשים את הדירה שהם כל כך חלמו עלייה".

הוועדה אחראית על ניהול מעברי הדירות של כלל חברי הקיבוץ, תחת הכובע הזה נכנסים מעברי דירות של 'משפרי דור', כניסה של נקלטים חדשים לדירות בקיבוץ ומתן מענה להתחייבויות של הקיבוץ על בסיס הנספח להסדר הדיור (בעיקר הורדה של חברים וותיקים מדירות בקומה שנייה). כמו כן אחראית הוועדה על הקצאת דירות לחברים אשר יוצאים מביתם בעקבות שיפוצים.

הוועדה מנסה להיצמד להחלטות השינוי בתחום הדיור וכל דירה שמתפנה מוצעת קודם כל לחברים אשר הקיבוץ מחויב כלפיהם, במידה וחברים אלו אינם מעוניינים יוצאת הדירה למכרז. יערה היא זאת שהכניסה

את שיטת המכרזים שלא הייתה בעבר מתוך הבנה שאין לוועדה דרך אחרת לדעת מי מהחברים מעוניין לעבור לדירה.

מושג ה'תור' ההיסטורי לא קיים יותר והמכרזים פתוחים לכל חברי הקיבוץ, הקריטריון הקובע הוא הוותק של החבר בקיבוץ עם זאת הוועדה משתדלת להתחשב במצוקות וצרכים של החברים הניגשים למכרז. תמיד ישנה קדימות לחברים אשר נמצאים בקיבוץ אל מול נקלטים חדשים.

לוועדה אין תקציב אך היא לא מנוטרלת מהחשבון הכספי – כל מעבר דירה עולה לקהילה כמה אלפי שקלים ולכן הוועדה לוקחת זאת בחשבון ע"י צמצום המעברים מדירה לדירה. מנהל הקהילה ורכז הבניין מחליטים מהם התיקונים ההכרחיים אותם הקיבוץ מממן, כל מה שמעבר לכך הוא על חשבון החבר.

פעילות בשוטף:

- במטרה לצמצם את העלויות לקהילה מנסה הוועדה למנוע מעברי דירות מרובים, כמו כן התקבלה החלטה כי נקלטים חדשים לא יעברו דירה בשנתיים הראשונות שלהם בקיבוץ. בפועל קורה לא פעם שמתפנה דירה אשר אין לה ביקוש ודווקא הנקלטים מעוניינים להיכנס אליה, במקרים אלו נוטה הוועדה לאפשר לנקלטים לעבור.

- כל חבר שמעוניין להיפגש עם רכזת הוועדה או עם הוועדה כולה, מוזמן לפנות.

- הוועדה נמצאת בקשר כמעט יומיומי עם ועדת קליטה, וכיום מביאים משפחה לקליטה רק כאשר יש לה דירה מיועדת.

- קיים גם קשר שוטף עם מנהל הקהילה, המזכירה והאחראית על בעלי צרכים מיוחדים.

- בכל הנוגע לדירות צעירים קיימת הפרדה מוחלטת, מלבד שיכוני הצעירים קיימות דירות שמיועדות לצעירים בשיכון עולים. מעבר לכך רק מי נכנס למסלול קליטה יכול לקבל דירה בתוך הקיבוץ.

- כרגע הוועדה עדיין לא עוסקת בהיערכות לקראת המעברים של חברים לדירות שנבנות בעמק, אך ברור שיהיה צורך להתארגנות מקדימה לנושא זה.

קשיים איתם מתמודדת הועדה:

- הקושי העיקרי הוא כמובן המחסור בדירות פנויות בקיבוץ, על כל דירה שמתפנה יש הרבה קופצים. לאחרונה התקבלה בוועדה החלטה לעצור את איחודי הדירות כיוון שכל איחוד מקטין את מלאי הדירות הפנויות.
- קושי נוסף הוא הצורך לקיים התחייבויות עבר של הקיבוץ (הן מעברי דירות והן שיפוצים) אל מול הצרכים של החברים והרצון לקלוט חברים חדשים.
- לעיתים מעברי הדירות לוקחים זמן רב, אמנם יש החלטות לגבי אחזקת דירה נוספת בזמן שיפוצים, אבל אכיפת החלטות אלו היא מאוד בעייתית וקשה. משום שברוב המקרים העיכובים אינם תלויים בחבר עצמו

אלא בגורמי חוץ.

- מספר דירות 'ריקות' מוקצות לחברים אשר משפצים את בתיהם, דבר שיוצר תחושה שמלאי הדירות הפנויות גדול. בפועל – דירות אלו אינן פנויות.

חזון:

הוועדה שואפת להיות מנוטרלת ככל האפשר ממניעים אישיים ולקבל החלטות באופן ענייני. זו גם אחת הסיבות שאין כרגע חברים צעירים יותר בוועדה. בראייה קדימה נכון יהיה להקים מנהלת דיור שתרכז את העיסוק בכלל הדירות בקיבוץ, בנוסף יש צורך לבצע תכנון רב שנתי קדימה בחשיבה על איחודי דירות, הרחבות של בתים, תשתיות וכמובן חיבור לצמיחה הדמוגרפית בקיבוץ.

חודש שבט במערכת החינוך / מיכל ועידית

הכינו עציצי חסה אישיים וכולם נהנו מסלט פירות שחתכו בנות המרחב.

המרחב הבוגר ניצל את מזג האוויר הנפלא, לאחר ארוחת בוקר חגיגית הם יצא לטיול בטבע וערכו קבלת חג צנועה באזור המדגה.

הנעורים ציינו את החג בלקיחת חלק נכבד בט"ו בשבט הקיבוצי ביום שבת, לצד הנטיעות בבוסתן (שליד האולם), הפעילו פינת טאבון וקפה לרווחת כל הנוטעים, הנוכחות הייתה מרשימה ונרשמה הצלחה רבה לאירוע.

לאחר שנפרדנו מחג ט"ו בשבט, פנינו כבר לחג הפורים וההכנות לנשף חברת הילדים וההפנינג הקיבוצי מתקיימות במלוא המרץ.

מערכת החינוך ממשיכה בעבודתה השגרתית ובחודש הקרוב אנו מתחילים בתהליך בדיקה של המזון שאנו מגישים לילדי הגיל הרך בזמן שהותם בגן, ברצוננו לבחון את טיב המזון והתנהלותנו בהגשתו לילדים. את התהליך תלווה דפנה רון תזונאית מסומכת, אשר תצפה בארוחות, תבקר במטבח ותשוחח עם קורן והטבחים, ביחד איתה נערוך מפגש בנושא להורים וכמובן שתיפגש עם הגננות והצוותים ותדון בהמלצותיה השונות.

בתחילת החודש התחלנו בשיפוץ גן חצב וכבר רואים את המהפך שהגן עובר, קירות ישנים הורדו ובמקומם כבר נבנו קירות חדשים, מרצפות חדשות נבחרו ומערכות הבית השונות ישופצו. אנו שוב מתנצלים על חוסר הנוחות שהשיפוץ גורם לשכנים ומקווים לסיים את שלב הרעש מהר ככול שאפשר.

שיהיו לנו ימים חמימים ונעימים!

ט"ו בשבט כבר ביקר כאן, השקדייה פורחת, הטבע מתחדש בפריחה צבעונית וילדי המערכת נחשפים בטיולים לכל השינויים.

בגיל הרך רצינו להוסיף שתילים חדשים משלנו לנוף המקומי, אך מזג האוויר החורפי לא אפשר את חגיגת הנטיעות המתוכננת ולכן החג צוין בהתכנסות משותפת, מתינוק ועד בוגר גן שקד, ביחד שרו שירי חג בליווי נגינת אקורדיון של אהרון בן ארי וחליל הצד של מרים לוי. גן רקפת ושקד הופיעו בקטעי שירה וכלי נגינה מהטבע, צוות אפרוח סיפר את "שישה בשקיק" ולסיום התכבדו כולם בפירות יבשים. המפגש היה נעים, אחים שמחו להיפגש באמצע היום והאווירה הייתה שמחה ונשארנו עם טעם של עוד לקראת החגים הבאים.

המרחב הצעיר חגג בקבלת חג מפוארת בהנחיית ילדי קבוצת ירדן שברכו וחדו חידות הקשורות לחג, הילדים

"אני מאמין" - מועמד למזכיר פרט בהזרע

/ בועז בש מרץ

בכל ארגון צריך להתקיים איזון בין חיי הקהילה החברתיים לאופן ההתנהלות הכלכלי. ארגון כמו הזרע מסתמך על אופן ההתנהלות הכלכלי כדי לשרוד ולהצליח מבחינה חומרית ועל אופן התנהלות החיים החברתיים בקהילה על מנת ליישם זאת לחיי רווחה ואושר.

באופן דומה, בכל ארגון חייב להיות איזון טוב בין צרכי וטובת "הכלל" לצרכי וטובת "הפרט". קהילה הנה אוסף של אנשים, לכל משפחה ואדם יש רצונות משלו, העדפות משלו וצרכים משלו ולפעמים רצונות וצרכים אלו מתנגשים עם "טובת הכלל".

באופן טבעי, מנהלי ארגון נוטים להעדיף את "טובת הכלל" או "טובת המערכת", כפי שהם מבינים אותה, על פני "טובת הפרט" ולכן מגדיר כל ארגון שורה של תקנונים על מנת להגן על זכויות וצרכי הפרט. הבעיה היא שבמציאות לא ניתן לחזות כל תרחיש ומורכבות המציאות תמיד תעלה על סעיפי תקנון כלשהו. זאת היא הסיבה העיקרית לדעתי לצורך בתפקיד "מזכיר פרט" בהזרע.

כל ארגון מפתח לו "זהות תרבותית" בין אם במודע ובין שלא במודע והזרע לא יוצא מהכלל. להערכתך אחד המאפיינים של הזהות התרבותית בהזרע, היא הנטייה להעדיף במצבי דילמה את צרכי ודרישות ה"מערכת" על פני צרכי פרטים אלו ואחרים. מסיבה זו יש בהזרע צורך גדול יותר למזכיר פרט חזק, בעל יכולות הבנה וידע גם בניהול מערכות ובעל יכולות שכנוע וגישור מצד אחד, ובעל סבלנות, סובלנות ויכולת הבנה וחמלה כלפי אנשים בעלי צרכים ורצונות אישיים מגוונים. חיוני שיהיה "כתובת" למצוקות הפרט בהזרע - לתת "קול" לפרט מול גופי ומנהלי "המערכת"!

כמובן שאין זה אומר שלא יהיו מקרים בהם יהיה צורך לייצג את "המערכת" מול דרישות חבר מוגזמות. כל מקרה לגופו ויש לזכור, כי העדפה מוגזמת של חבר אחד, עשויה לפגוע בחבר אחר. יש צורך באיזון סביר ויש צורך לפעמים בהחלטיות אסרטיבית, אבל קודם כל - הידברות.

אני סבור שמצבירת ניסיוני בחיים, בעבודה ומחוץ לה, ביכולתי ובכישרוני לבצע תפקיד זה על הצד הטוב ביותר.

שיבולת שועל / יבל ברקאי

בנסיעותיי המרובות לאורך כביש 66 שמתו לב שיש דשא או עשב בין 350 דונם עצי השקדים. מומחית שישבה לידי אמרה (ובצדק) שמדובר כנראה בגידול פרודוקטיבי. בשבת בבוקר בגרנוליט עצרתי את האגדה ושמה לובל' ושאלתי אותה (אותו) לפשר הדבר.

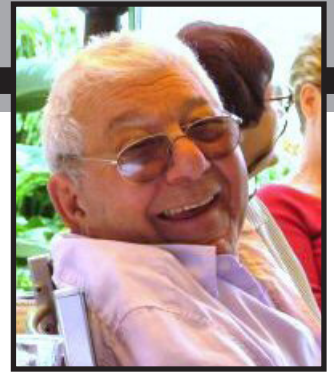
דוד לובל: "זרעו בין עצי השקדים שיבולת שועל ובבוא היום יכסחו אותה ויעשו חבילות גדולות (באלות) לטובת הפרות והסוסים".

אבל איך זה יכול להיות הרי הכול כל כך קרוב?
דוד לובל: "זאת טעות אופטית בנסיעה בכביש. בין שורות עצי השקדים יש רווח של 7 מטרים. כלים חקלאיים יכולים בקלות להיכנס בין השורות".

להשלמות שאלתי אגדה נוספת, מוסה הורן.
שיבולת שועל זה נראה לי די נדיר בשדותינו?
מוסה הורן: "שנים לא מעטות לא זרעו שיבולת שועל בהזרע".

האם זריעת שיבולת השועל היא כדי לנצל מרבית את הקרקע?
דוד לובל: "לא בהכרח! שיבולת השועל היא כדי להחזיק את הקרקע, שבגשמים לא תסחף על שתילי השקדים הרכים".

המידע מוגש בזאת לטובת אוהבי הקוואקר.

1.2.2017 שנה לפטירתו של ברצו, דברים שאמרה חנה על קברו.

שלום לך יקירי,
איזה יום היום, יום עם שמש, יום אביבי. כך היה לפני שנה 1.2.16 בדיוק. אני רציתי שנטייל קצת ביער עם הקלנועית, אמרת לי, 'לא, אני הולך לישון'. אלו המילים האחרונות ששמעתי ממך.

כן, עברה שנה ואני לא אשכח את דבריך לעולם. כל יום אני מדברת אליך, אל התמונה שלך, בצהריים ובערב. אני מספרת לך איפה הייתי ומה עשיתי, אני מספרת לך על כל המשפחה. רבקה ודלית פשוט מלאכיות בשבילי. הנכדים והנינים מדברים עליך רק טובות, מה אמרת, מה אהבת לאכול, איפה היינו יחד, וזה בלתי נתפס איך זה קרה שתוך כמה רגעים לא היית איתי, בלי לומר מילה. ולי יש כל כך הרבה לספר. על הנכדים והנינים, אני יכולה לדבר ולכתוב עליהם בלי סוף.

אני חולמת עליך הרבה מאד. בכל זאת עברה עלי שנה קשה, עם ימים קצת יותר טובים, ועם הרבה ימים קשים. תעזור לי שבשנה שמתחילה עכשיו יהיה לי יותר קל. כולם אוהבים אותי ועוטפים אותי בהרבה חום, אבל בכל זאת קשה לי, זה לא אתה. אתמול בלילה סדרנו בחדר האוכל תערוכה מאוספי הצילומים שלך, מהבית ומהארכיון. והיום כבר קבלנו הרבה עידוד ותודות מחברים שהספיקו לראות. כולם אוהבים לראות עצמם צעירים ויפים. אנו מודים לך על האוצר שהורשת לנו ולקיבוץ. אנו גאים בך, אוהבים, ומתגעגעים בלי סוף. אני מקווה שאתה נח בשלום ואני לא מפריעה לך יותר מידי עם הדיבורים שלי.

ממני חנה,
אשתך האוהבת.

***

אנחנו רוצים להודות לנחמה נה"ב על היענותה ועזרתה באיתור הצילומים שנמצאים בארכיון הקיבוץ, ועל כך שאפשרה לנו להציגם. בשם כל המשפחה

***

עמוס, חבר עין השופט שמשנתך עם חנה לוי בחוג לכתיבה יוצרת בגילאור, כתב את הדברים הבאים, כשנודע לו על שנת האבל:

המתים... עוד איתנו, כאן!

כבר לא ידברו

גם לא יהלכו בינינו,

אבל הם כאן... איתנו

כל עוד נזכור!

קנטטה למטקה / נחשון שחם

החובטת בכדור ומרעידה כל לב. כן נראה יוחאי הוכמן שהיטיב לשלוט במטקה אך גדולתו הייתה דווקא במשחק טניס שולחן. ליוחאי לא קם מתחרה. היו לו פתיחות מסובבות שלא היה אחד בהזורע שיכל להן.

משחק הפינג פונג היה פופולארי מאוד בשנות ילדותנו. מדי חופש גדול הוצב בחברת הילדים שולחן ומסביבו ישבו כל ילדי החברה והמתינו לתורם לשחק. השיטה הייתה בדרך כלל שהמנצח נשאר ולכן נוצר אלמנט של הישרדות. משמעות ההפסד הייתה המתנה אין סופית לתור הבא. כתוצאה מכך למדו כמעט כל ילדי החברה לשחק היטב.

בתמונות מערב תרבות אחד נשכח (צילום: אשר בן צבי) נקלטו תמנע ושלומית שפי בעת משחק מטקות. יענקלה פרחי וברצו צולמו באותו ערב בעת אליפות טניס נוצה לזוגות. האליפות הסתיימה בניצחונם של יענקלה ובתו יעלי ואין להתפלא על כך שכן את סצנת טניס הנוצה (או בדמיגטון, או נוצית) הובילו הבולגרים. על

ילדי בית הספר, המגיעים הביתה בתום הלימודים, מסתערים בדרך כלל על שיעורי הבית, קוראים כמה פרקים בספר טוב (הלוואי) ולאחר כל זאת צופים בטלוויזיה או שוקעים במכשירי הסלולר הניידים בשיחות והודעות ברומו של עולם.

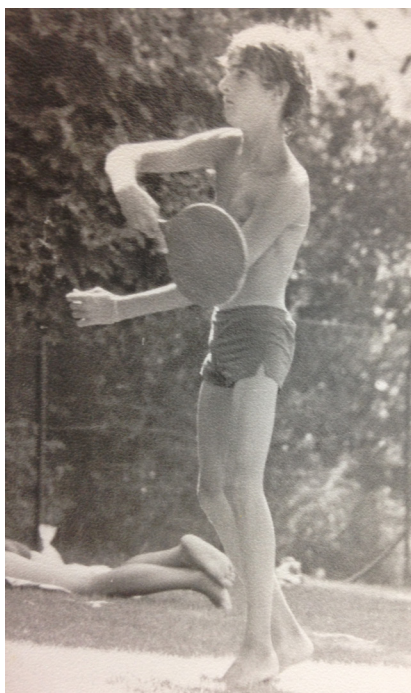
אך, לפני שנות דור, לא סבלו הילדים מעודף סלולר וכאשר הגיעו לבית ההורים בארבע אחר הצהריים היו לפניהם שלוש שעות בילוי. מכיוון שהבית היה צר מידות ודל אמצעים נפגשו כל ילדי השכונה על הדשאים למשחקי קבוצות או זוגות.

הדשאים בהזורע ידעו רגליים יחפות, דם רב שנשפך בדרך כלל במפגש עם ממטרה וכן סוגי כדורים רבים – כדורגל, טניס, מטקות, כדורי קריקט מעץ ועוד רבים. חברים וילדים רבים הפגינו מקצועיות רבה בטיפול בכדור ובסקירה הפעם יכוון הזרקור על משחקי המטקות.

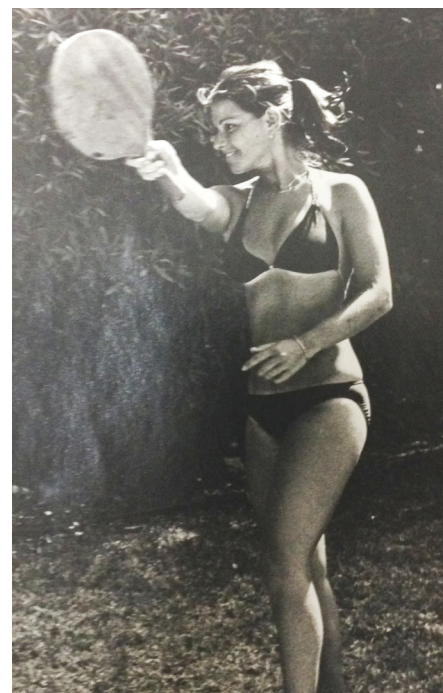
על שפת הבריכה נהנינו לשמוע את צלילי ה"טינג טונג" של המטקות. בתמונות הישנות נראית עלמת החן הדסה

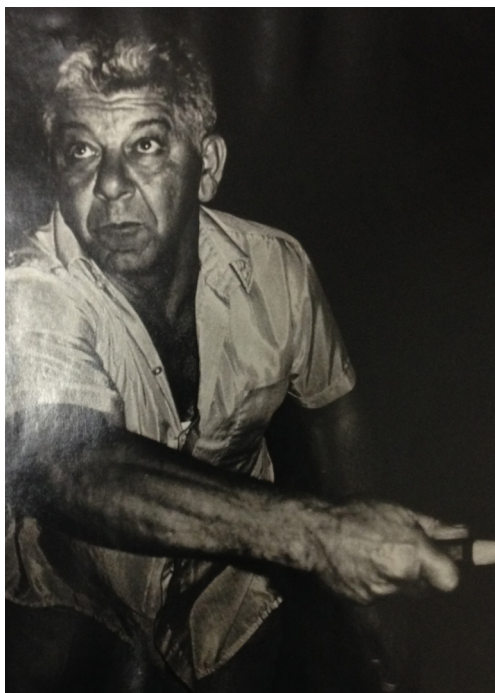
תמנע

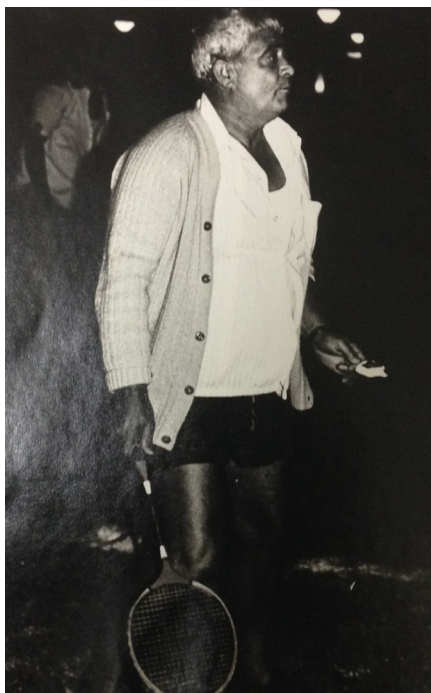
יוחאי

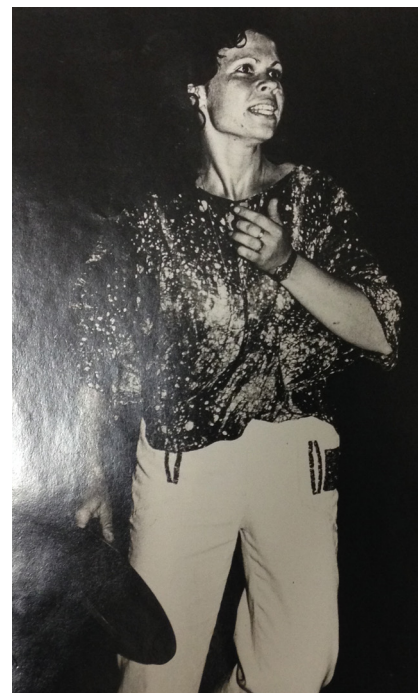
הדסה

ברצו

יענקל'ה

שלומית

ששיחק בעברו לצד איליה נסטסה הרומני האגדי) ודני אשכרי שכיכב גם בכדורסל. מאוחר יותר עם הקמת מגרשי הטניס סמוך לבריכה למדו חברים נוספים את רזי המשחק. אחד המתמידים ביותר היה אליעזר שורוב שגם היה אחראי על המגרש.

נדמה כי קשה לשכוח את שחקן הנשמה מאיר מירון אשר התמיד עד גיל מבוגר ביותר. הוא היה לובש בגד לבן ומוקפד ורוכב על אופניו למגרש הטניס. מאיר בגופו האטלטי ובשעררו השופע היה מושא להערצה. אחד הפרטנרים של מאיר היה אגדת טניס נוספת - אוגוסט וכסלר הסוציאליסט האדוק שאהב את החיים ואת הנאותיהם. גם אוגוסט האריך ימים ושיחק בספורט הלבן עד גיל מאוחר.

הזמנים השתנו הפלחים התחלפו אך עדיין ניתן לשמוע לעיתים "טינג טונג" או "פינג פונג" ואולי גם איוושה חרישית של נוצית על דשא מעוך שהפך למגרש חניה.

הדשאים בשכונה הבולגרית (שעליהם לא נמתחה רשת כדורעף) נמתחו רשתות טניס נוצה והחברה חבטו בנוצית במקצועיות רבה. כאשר קופלו הרשתות הוצבו שערים קטנים לכל היקפו של הדשא והחברה שיחקו קריקט בעזרת פטישי עץ וכדורי עץ שהותקנו ונחרטו ע"י האיש עם ידי הזהב אפרים מאיר.

ובחזרה לטניס הנוצה - זוגות רבים ניסו לקבוע שיאים במספר המסירות בלי שהנוצית תיגע בדשא. נראה כי שיא הזורע נקבע על הדשא בין הבתים של משפחות פרוינדליך, פניג וברקאי. את השיא קבעו יבל ברקאי ועודד פרוינדליך שהצליחו להתמסר 501 פעמים לפני שהנוצית נפלה או שהגיעה השעה שבע - שעת ההשכבה.

מטקות נוספות שנראו על מגרשי הזורע היו כמובן מטקות טניס. תחילה שיחקו על מגרש הכדורסל. המצטיינים בהזורע היו אדי עינב (שכבר הוזכר בפרק הכדורעף כמי

מזל טוב לדני בנימין לרגל יום הולדתו ה-65! שתמשיך לרוץ למרחקים ארוכים ביערות הזורע, ובכלל בחיים!

הפרטים הקטנים / אמיר אופק

שיר לזכרו של ולטר פלדמן בתודה על 45 שנות ידידות

אלוהים נמצא בפרטים הקטנים,
זאת פולנו יודעים,
לפעמים קצת שוכחים.

קובי אז כתב נכון,
על "אנשים מגולגלים בתוך נייר עיתון",
מוסיף שלפעמים כמו שקיות בתוך קרטון.

וכשחיינו, שאצים להם כל כך,
אלי סופם, שבתמיד, תמיד מובטח,
נראים לפעמים כמו קופסאות על המשטח.

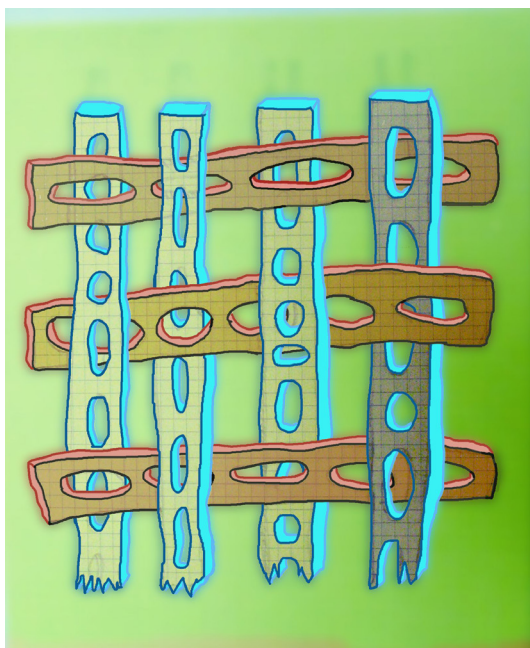
וכל אותם המון פרטים,
חלקם הם מציאות, חלקם סרטים,
שלפעמים כמו אוניות, על ים שטים.

אשר תמיד עוזבות את החופים,
ומחפשות לשוט למבטחים,
שמחכים אי-שם עם קצף הגלים.

והשחפים, שמוסיפים צרידות לשיר,
משפט חזק בתוך בקבוק או על הקיר,
כמו אפרוחים בתוך ביצה, "הס פן תעיר".

והספינה שמגיעה אל הנמל בסוף,
גם הבקבוק עם המכתב מוטל כבר על החוף,
פאלה הם חיינו בין ה-ON ל-OFF.

איור סולמות / שבתאי פרידמן

לא רק חרוזים / דובי זמר

מכאן ומחאן (לנקלטים באהבה)

בין רקפות ביער האם
וכלניות במורדות "גגות ירוקים"
אל מול החאן, ליבי בעוז פועם
אל חלוצים ראשונים, ותיקים...

ואותם אני שואל:
"אמרו לי, נפילי אל
או אפילו תנו לי רמז...
אם הייתם מזדמנים אמש
למועדון החברים
ורואים איך הצעירים
מגייסים חן וכוחות
לקלוט עוד שש משפחות..."

מה הייתם אתם חשים?
האם כמונו מתרגשים?

אתם, שעברתם תלאות וייסורים
רעבתם ללחם, קפאתם בבקרים
נשרפתם בחמסינים, שרדתם משברים
האם נחשפתם אי פעם למחסור בצעירים?"

אך מי שחוה עשרות עזיבות
וחש שביתו הופך לבית אבות
והבנים על הגדר, לא עם כוחותינו
מצפים שנחליט לאן מועדות פנינו
וכמעט על סף ייאוש ראה סיכוי
שאולי ניוושע בתהליך של שינוי...

לכן בכל שיחת קליטה חגיגית
הוא רואה רגע מכונן
מתרגש מחדש וממהר להגיד:

"אשרינו שזכינו, אמן!!"

מי שנחשף לרעיונות השינוי יודע שהנכסים הגדולים של
הזורע אינם נמדדים בכסף וגם אינם ניתנים לחלוקה.
הנכסים שלנו זה הבית המשותף שהקמנו, זה הנוף הפיסי
והאנושי שזוכה חדשות לבקרים להערכה רבה מגורמי חוץ
שהם אורחים לרגע או מבקרים קבועים ומקצועיים.
הנכס הזה ששמו קיבוץ הזורע מתברך ומשתדרג עם
קליטתכם - אנשים צעירים, איכותיים, משכילים, בעלי
מקצוע - שבאים עם שפע של רצון טוב להיקלט אצלנו,
לבנות ולהיבנות יחד איתנו.

כל קליטה חדשה מרחיבה את השורות, מרחיבה את הלב,
ומגבירה את התשוקה לראות את השכונה החדשה עולה
ופורחת, ואתכם - חברים ללא תנאי!!

היו ברוכים!!

חנה ניקולאי זוכרת את מרדכי ברפת מתוך חוברת זיכרון למרדכי תל צור, 1983

מרדכי תל צור

חנה ניקולאי, 1946 ח,ולבת את הפרה. צילם: פריץ גולדשמיט

הרפת קיימת כבר מראשית הקיבוץ ועברה שינויים רבים. שניים מחולביה האגדיים, מרדכי תל צור וחנה ניקולאי. לפניכם מילות הספד למרדכי שכתבה חנה, חברתו לעבודה. מלבד למילות ההספד ניתן להתרשם מאופי העבודה ומהווי הרפת לאורך השנים / צוות הארכיון. הקליד: יבל ברקאי

עבדתי עם מרדכי ברפת החל מ-1945 בחליבת ידיים. הוא למד לחלוב בהיותו בחברת נוער בקבוצת כנרת והיה חלבן מעולה, ידע לחלוב מהר עם הרבה קצף ולסחוט את עטין הפרה היטב. תמיד התחרינו ברפת, מי יחלוב מהר יותר ויצליח להוציא יותר חלב. היינו עליזים, שרנו וצחקנו אבל גם התרגזנו הרבה, עפו מכות, עפו דליים, שרפרפים ומה לא.

בשנים ההן בילינו את רוב זמננו ביחד בעבודה ברפת. כל אחד חלב 3 פעמים ביום, כי התאוריה אמרה שלא טוב "להחליף ידיים". חליבה עם האבסת הפרות והגמעת העגלות ארכה שעתים עד 3 שעות, ובבוקר עבדנו בהוצאת זבל, בריפוד, בחלוקת ירק ובטיפולים. היום שלנו התחיל בבוקר בין שלוש וארבע ונגמר בערב בין תשע לעשר. אם לא הייתה דווקא המלטה שהאריכה את הזמן עוד יותר. בבוקר בין חליבת בוקר וצהרים הספקנו לישון קצת.

היו הרבה חידושים שמרדכי היה בין ממציאיהם: ע"י רפת א' – היום חדר קרמיקה ומחסן נוי – היה חדר קירור ובו טנק גדול מלא מים עם צינורית לקירור המים. לתוך המים האלה הכניסו את כדי החלב של 30 ליטר, הבחורים סידרו שם קלח והתקלחו והתלבשו על הטנק הזה, אנחנו, הבחורות המסכנות, הצטרכנו ללכת עד למקלחת הציבורית. בבוקר הוציאו את הכדים והעמיסו אותם על משאית, עבודה מאוד קשה. בנגריה דאז הכניסו לשייבת ענף חגיגית בקבוקי בירה לקירור לתוך הטנק, הרפתנים החמודים וביניהם חברנו מרדכי, שתו את הבירה ומילאו אותם מים והנגרים הצמאים מצאו מים במקום בירה. חבר הרפתנים היה מאוד מלוכד, היינו קשורים איש אל חברו ומרדכי בתוך זה.

בסוף מלחמת השחרור התחלנו בחליבה מכנית עם שעון חול, כל פרה 3 דקות, כזמן בישול ביצה רכה. שוב הצטיין מרדכי והיה בין הזריזים ביותר. גם בהמצאת השמות לפרות ולעגלות היה "אלוף".

היה מקרה של כלבת בין הפרות וכל הרפתנים קיבלו כל אחד 14 זריקות כפולות לבטן. מרדכי היה רזה והיה קשה למצוא מקום לכל הדקירות. רצינו להגדיל את העדר. עם כל קנייה פרצה שוב ושוב מחלת פה וטלפיים. הטיפול בפרות החולות היה מפרך וכולנו סבלנו בראותנו את סבל הפרות ומרדכי במיוחד.

בפברואר 1946 הגענו לתנובה יומית של 1000 ליטר. מרדכי כתב ב'בשער' רשימה "1000 ליטר חלב!"

את גורל "ויקטורי" הפרה המסכנה ולהבדיל – את קורות לורה ז. ברפת, הנציח מרדכי בשירים ושרנו אותם לפי מנגינות לאו דווקא ממסורת ישראל... מרדכי היה חבר טוב, תמיד מוכן לעזור, רק לא סבלני במיוחד. הוא יצא לשליחות וחזר לעבוד ברפת, עד שהתחיל ללמד באולפן. בשנתיים האחרונות נפגשנו שוב במזכירות, צחקנו ונזכרנו בימים עברו. החברות הטובה נשמרה עד הסוף.

היכן אני נמצא?

פינת החידה של דני נהב

פתרון חידה מס' 6 (מהעיתון הקודם)

הייתי מקום מפגש לנערים,
עד שהפכוני לבית מידות,
ובהמשך סבבוני במעגלים מודפסים.

קבוצת "שחף" בראשית דרכה בהזורע

צעירת הפותרים
הפעם, גיל נחמיאס,
הבת של רן רוני

הראשונים לשלוח את מקום החידה
הפעם - אלעד בן-צבי ונועם סלע.

הפעם מדובר בגלגולו של מבנה שראשיתו בשנת 1977, עם הגיעם של ילדי חברת הנוער "שחף" לקבוץ הזורע. באותה שנה קבוצת "שחף" עדיין לא נקלטה במוסד שומריה (זה יקרה רק בשנה השנייה) והם שוכנו במבנה הדו-קומתי הראשון שקם ליד האולפן (ראו תמונה שלהם ישובים בפרוזדור הקומה הראשונה של אותו מבנה) כאשר את הקבוצה חינוכו בתחילת דרכם **אברהם שרפמן**, **לילי חזן** ו**חנה לוי (ברצו)**. בצד 8 חדרי שינה היה צורך גם במבנה שישמש "מקום מפגש לנערים" (כנאמר בחידה), או במילים אחרות - לכיתות לימוד ומועדון, כמו גם למחסן וחדר צוות. פתרון החידה הוא במבנה זה. עם המעבר של "שחף" למוסד "שומריה" המשיך המבנה לשמש אותם כמועדון בזמן שהותם בקבוץ עד שסיימו את שנת י"ב.

השנים חלפו ובשנת 1985 קם בהזורע מפעל חדש בשם מב"א. רכז המשק באותה תקופה, עובד מעוז, חיפש מבנה ראוי לאותו מפעל חדש ומצא את מבוקשו במבנה שנבנה על ידי עליית הנוער עבור "שחף". בכך הפך מבנה "שהיה מקום מפגש לנערים" ל"בית מידות" וזאת בזכות העובדה שעיקר העשייה בו עסקה במידות ומדידות.

בחודש נובמבר 2013 היה "בית המידות" - ביתו הראשון של מב"א צר מלהכיל את כל המודדים והמודדות והמכשירים שבו, והוא עבר למבנהו העכשווי בקומה השנייה של מה שהייתה בעבר תעשיית רהיטי הזורע. ומאז, כפי שניתן לראות בתמונה המצורפת, משמש המבנה חברה בשם "אביב פסיבי" (AVIVPCB) שעניינה בייצור מעגלים מודפסים לתעשיית האלקטרוניקה.

הפותרים הפעם - ראשונים: אלעד בן-צבי ונועם סלע, שביקשו למסור שהם מכריזים על תחרות קשה! ומיד אחריהם, גיל נחמיאס, הבת של רוני ורן.

חידה מס' 7:

כמו הרקפת בין הסלעים, אני חבוי
בין הסמרטוטים,
מחכה שיגאלוני ממקומי זה,
ויכבדו זכר יוצרי - בנו של השלישי
באבות.

קורא שחושב שהוא פתר את החידה ויודע לאיזה מקום מרמזת החידה - ימהר למקום (כדי להיות הראשון, שיזכה בפרס) ויצלם את עצמו כאשר האתר מופיע בצילום יחד איתו. את הצילום עליו לשלוח בזריזות (שוב, כדי להיות הראשון...) לכתובת המייל הבאה: nehab559@gmail.com